

Плюшко Дмитро Сергійович

аспірант кафедри цивільного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЩОДО АНАЛІЗУ ПІДСТАВ ДЛЯ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ ТА В УКРАЇНІ

Сім'я – це основа суспільства, саме тому без сім'ї неможливе існування як самого суспільства, так і держави [5]. Сім'я є унікальним соціально-правовим інститутом.

До теперішнього часу сім'я є найбільш стійким соціальним утворенням, змінюються форми сім'ї, що виконуються її функції, але сама сім'я як унікальний соціальний інститут зберігається. Необхідність зміцнення сім'ї виступає основним принципом сімейного законодавства України (ч. 2 ст. 1 СК України)[1].

На жаль, сучасні показники співвідношення шлюбів та розлучень в Україні, свідчить про нестабільність шлюбних відносин: розлученнями закінчуються в середньому 50% шлюбів [6].

Розірвання шлюбу подружжям, як правило, припиняє сімейні відносини, породжує майнові, перш за все житлові проблеми, проблеми здійснення батьківських прав батьків, які проживають окремо від дитини, обмежує право дитини жити і виховуватися в сім'ї своїх батьків і багато інших, які свідчать про кризу, пережитому сучасної українською родиною.

Для сучасної України характерні деформації сім'ї та шлюбу як цивільних інститутів. Якщо з початку 2000 року до 2010 року проглядається збільшення зареєстрованих шлюбів та зниження розірвання зареєстрованих шлюбів (на прикладі Одеської області: 2000 рік на 14653 зареєстрованих шлюби було зафіксовано 9227 розлучення (63%), 2005 рік на 16954 зареєстрованих шлюби було зафіксовано 9284 розлучення (55%), 2010 рік на 17095 зареєстрованих шлюби було зафіксовано 6814 розлучення (40%)), то починаючи з 2010 року проглядається навпаки збільшення фактів розірвання зареєстрованих шлюбів (на прикладі Одеської області: 2010 рік на 17095 зареєстрованих шлюби було зафіксовано 6814 розлучення (40%), 2015 рік на 19158 зареєстрованих шлюби було зафіксовано 8319 розлучення (44%), 2019 рік на 16702 зареєстрованих шлюби було зафіксовано 8692 розлучення (52%))[3].

Шлюб вже не представляє для чоловіка і жінки ні соціальну, ні правову значимість. За даними соціологічних досліджень, все більше число чоловіків і жінок вважають за краще не реєструвати свої відносини.

В даний час найбільш поширеними підставами для початку процедури розірвання шлюбу є такі: зловживання чоловіком спиртними або наркотичними речовинами, подружня зрада або наявність другої сім'ї, неможливість дітонародження, фінансова неспроможність, грубе поводження тощо.

У Європі однією з основних причин розлучень, на які вказують вчені, є зростання добробуту населення, більш справедливий розподіл матеріальних благ між усіма верствами суспільства і швидкий розвиток системи державних допомог. Це, як не парадоксально, призвело до того, що в найбільш благополучних європейських державах кожен з подружжя відчуває себе захищеним і може впоратися з усіма труднощами самотужки, навіть при наявності дітей.

Тобто, шлюб як економічна опора стає потрібен все меншій кількості людей, а ось родина як союз люблячих людей не завжди працює, оскільки має альтернативу: величезна кількість пар живуть в цивільному союзі, чи не реєструючи стосунки офіційно.

У Бельгії, де показник розлучень один з найвищих у світі і становить 71 відсоток, самотим бути просто вигідно: так влаштована система соціального забезпечення країни. А з урахуванням того, що в Бельгії дуже високий відсоток освічених людей, які володіють найширшими поглядами на інститут шлюбу, в суспільстві не існує ніякого засудження нетрадиційних форм сім'ї. Скоріше вже традиційний шлюб стає все менш популярним.

Серед найбільш часто званих приводів для розірвання шлюбу в Європі соціологи відзначають зради і відчуження подружжя. Правда, як показали опитування, достатньою причиною для розлучень більшість європейців вважає регулярні зради або довгострокову позашлюбний зв'язок одного з подружжя, а не одноразову інтрижку на стороні.

Безумовним приводом для розлучення також вважається ситуація, коли один з подружжя в результаті свого сексуального пригоди заразив іншого венеричною хворобою, або сам захворів СНІД.

Частою причиною розлучень залишаються такі соціальні патології, як алкоголізм і наркозалежність одного з подружжя. У Європі відзначений найвищий в світі рівень споживання алкоголю на душу населення. Алкоголь, особливо вина і пиво, вживає практично все доросле населення. Проте, відношення до алкоголізму в суспільстві однозначно негативне.

Що стосується наркозалежності, то ця загроза – одна з найбільш гострих в Європі. За даними директора Департаменту секретаріату по транснаціональним загрозам Організації з безпеки і співпраці в Європі,

більше 15 мільйонів чоловік в Європі приймають наркотики. За даними соціологів, в одній тільки Великобританії, наркотики використовує кожен 12-й чоловік у віці від 15 до 24 років (в тому числі психоактивні речовини, які не заборонені законом).

Зросло число розлучень через появу у одного з подружжя одностатевого сексуального партнера. До таких зв'язків своєї другої половинки особливо нетерпимі жінки. Вони частіше за чоловіків розривають свій шлюб з цієї причини. Серед нових причин розлучень, що з'явилися в Європі в останнє десятиліття, соціологи відзначають скарги на комп'ютерну залежність і відсутність з цієї причини будь-якого уваги до партнера.

Якщо розглядати Європу в цілому, в ній відсоток розлучень по відношенню до числа укладених шлюбів щорічно збільшується, але все ж залишається трохи нижче, ніж в США. Звичайно, в Європі ситуація з розлученнями сильно відрізняється від країни до країни. Наприклад, в Бельгії, Чехії та Швеції відсоток розлучень в останні роки дуже високий: розлученням закінчується більше половини укладених шлюбів [4].

Отже, в Україні порівняно з іншими країнами ЄС та США ситуація щодо розірвання шлюбів у порівнянні з укладенням шлюбів є ліпшою аніж у зарубіжних країнах, однак тим не менш і в Україні більша половина населення віддають перевагу відносинам, схожим на шлюбні без реєстрації шлюбу.

Список використаної літератури:

1. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21. Ст. 135.
2. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 року № 2709-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. Ст. 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>.
3. Council Regulation (EU) № 1259/2010 implementing enhanced cooperation in the area of the law applicable to divorce and legal separation. *EUR-Lex*. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:343:0010:0016:en:PDF>.
4. Єлісєєва, Т. С. Зарубіжний досвід правового регулювання процедури альтернативного вирішення спорів. *Юридичний світ*. 2015. № 6. С. 59-62.
5. Сафончик О. І. Правове регулювання припинення шлюбу в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2004. 22 с.

6. Державна служба статистики України. Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи Національної Академії Наук України. URL: <http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/index.htm>

Балабан Вікторія Вікторівна

студентка 2-го курсу магістратури факультету прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції)

Національного університету «Одеська юридична академія»

**ДО ПИТАННЯ СТАТУСУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В
ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ**

На сьогодні визначення статусу штучного інтелекту в цивільному праві є досить дискусійним питанням, оскільки багато вчених вважають за доцільне прирівняти штучний інтелект до об'єкту цивільних прав, однак інші науковці вважають за можливе визнати його новим суб'єктом цивільних правовідносин.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що в сучасному світі важко уявити своє життя без штучного інтелекту, оскільки його використання стає найважливішим фактором розвитку будь-якої держави. Більшість економічно розвинутих країн розглядають розвиток штучного інтелекту як стратегію підвищення національної конкурентоспроможності у світі та забезпечення національної безпеки.

Штучний інтелект широко використовується у сфері освіти, медичного обслуговування, пенсійного забезпечення, охорони навколишнього середовища, здійснення державного управління, у правозастосовчій діяльності, тощо.

Дослідженням правового статусу штучного інтелекту займалися такі вчені, як Грабовська О., Кармаза О., Коваль О., Марценко Н., Рекун В., Теличко О., Харитонов Є. та Харитонova О., Щербина Б. та інші.

Варто звернути увагу, що в доктрині не існує єдиного підходу з приводу правового статусу, а також щодо розуміння штучного інтелекту, який часто ототожнюють із поняттями «робот» та «робототехніка».

Різноманітність дефініцій спричинена тим, що дослідженню даного явища присвячена низка наукових галузей: і програмування, і філософія, і психологія, і біологія та інші. Кожна із яких зосереджує увагу на важливих для неї ознаках. Крім того, труднощі виникають через стрімкий розвиток